

MRF 2021.171

Planklagenævnets afgørelse af 1. juli 2021 (j.nr. 20/04107)

Ophævet kommuneplantillæg for centerområde med butikker med overførsel af et areal på ca. 1,2 ha fra landzone til byzone, da kommunen ikke havde redegjort for behovet for inddragelse af nye arealer til byzone i en situation, hvor der ikke var sket omfordeling af eksisterende udlagte arealer til byvækst, jf. planlovens § 11 a, stk. 6.

Ikast-Brande Kommune vedtog i februar 2020 endeligt kommuneplantillæg nr. 24, Centerområde, Vestergårdsvej, Brande. Planområdet var beliggende i den nordvestlige del af Brande og udgjorde ca. 7 ha. Med vedtagelsen af kommuneplantillægget blev afgrænsningen af et eksisterende rammeområde ændret, så et areal på ca. 1,2 ha kunne overføres fra landzone til byzone. Det fremgik af kommuneplantillæggets redegørelse, at tillægget var udarbejdet på baggrund af et ønske om at sikre et varieret udbud af detailhandel i området og for at give mulighed for udvidelse af eksisterende butikker samt etablering af nye, idet den nuværende ramme til dagligvarehandel og udvalgsvarerhandel næsten var opbrugt. Planvedtagelsen blev påklaget af Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdeling, der bl.a. anførte, at kommuneplantillægget var i strid med planlovens § 11 a, stk. 7, idet der ikke var redegjort for den eksisterende rummelighed til de planlagte formål, og at det måtte forventes, at denne rummelighed allerede langt oversteg behovet i en periode på 12

år. Planklagenævnet (formanden) lagde til grund, at der ikke i forbindelse med vedtagelsen af kommuneplantillægget var sket omfordeling af eksisterende udlagte arealer til byvækst, jf. § 11 a, stk. 6. Vedtagelsen af kommuneplantillægget, som medførte udlæg af et nyt areal på ca. 1,2 ha til fremtidig byzone, kunne derfor alene ske på baggrund af en behovsopgørelse, jf. bekendtgørelse nr. 940 af 26. juni 2017 om planlægning af byvækst. Nævnet konstaterede, at kommunen i forbindelse med vedtagelsen af kommuneplantillægget havde redegjort for, hvorfor der fandtes at være behov for arealer til store butikker i Brande, men at kommunen ikke havde redegjort for, at den gældende kommuneplan ikke var tilstrækkelig til den forventede udvikling i de kommende 12 år. Eftersom kommunen ikke havde redegjort for behovet for inddragelse af nye arealer til byzone, og da der ikke var sket en omfordeling af byarealer, var der tale om en væsentlig retlig mangel. Planklagenævnet ophævede på denne baggrund kommuneplantillægget.

Afgørelse i klagesag om Ikast-Brande Kommunes endelige vedtagelse af kommuneplantillæg nr. 24, Centerområde, Vestergårdsvej, Brande

20/04107

Ikast-Brande Kommune vedtog den 3. februar 2020 endeligt kommuneplantillæg nr. 24, Centerområde, Vestergårdsvej, Brande.

Danmarks Naturfredningsforening, Ikast-Brande, har klaget over planvedtagelsen.

I denne afgørelse har Planklagenævnet behandlet følgende spørgsmål:

- Om indholdet af kommuneplantillægget er i overensstemmelse med planlovens kapitel 4.

Planklagenævnet har ikke fundet anledning til at behandle de øvrige klagepunkter i sagen.

Planklagenævnet ophæver kommuneplantillægget. Det betyder, at kommuneplantillægget ikke længere gælder.

1. Sagens oplysninger

1.1. Kommuneplantillægget

Sagen vedrører [kommuneplantillæg nr. 24, Centerområde, Vestergårdsvej, Brande](https://dokument.plandata.dk/12_9680995_1581376880017.pdf) (https://dokument.plandata.dk/12_9680995_1581376880017.pdf), til Ikast-Brande Kommuneplan 2017-2029.[1]

Planområdet er ca. 7 ha og ligger i den nordvestlige del af Brande.

Med vedtagelsen af kommuneplantillægget bliver afgrænsningen af det eksisterende rammeområde nr. 13.C3.4 ændret, således at et areal på ca. 1,2 ha kan overføres fra landzone til byzone.

Det fremgår af kommuneplantillæggets redegørelse, side 5, at arealet er et tidligere vejtrace for en omfartsvej omkring Brande.

Af kommuneplantillæggets redegørelse fremgår desuden følgende:

Formålet med tillæg nr. 24 til Ikast-Brande Kommuneplan 2017-2029 er at ændre plangrundlaget for centerområdet mellem A1 og Midtjyske Motorvej i den nordvestlige del af Brande. Ændringen skal gøre det muligt at udvide arealet og kommuneplanens rammer for detailhandel i centerområdet, som i dag specifikt er udlagt til aflastningsområde. Den nuværende ramme til dagligvarehandel og udvalgsvarerhandel er næsten opbrugt.

Tillægget er udarbejdet på baggrund af byrådets ønske om at sikre et varieret udbud af detailhandel i området og give mulighed for, at de eksisterende butikker kan udvide, og at lidt flere butikker kan etablere sig, herunder en dagligvarebutik mere. [...]

Af kommuneplantillæggets redegørelse under afsnittet "Forhold til Ikast-Brande Kommuneplan 2017-2029" fremgår bl.a. følgende:

De eksisterende rammer til dagligvarer og udvalgsvarer i rammeområde

nr. 13.C3.4 er næsten opbrugt. Byrådet ønsker derfor at udvide detailhandelsrammen, så der bliver bedre udviklingsmuligheder for detailhandlen i denne del af Brande. Det kan også være med til at understøtte Brandes rolle som centerby og skabe en større priskonkurrence til gavn for borgerne. Udvidelsen af detailhandelsrammen til dagligvarer og udvalgsvarer forudsætter en ændring i kommuneplanens retningslinjer for detailhandelsstrukturen.

Desuden medfører byrådets ønsker ændringer i afgrænsningen af rammeområde nr. 13.C3.4. Den nordlige afgrænsning af rammeområde nr. 13.C3.4 bliver ændret, så rammeområdet også kommer til at omfatte

matr. nr. 3bi. [...]

Det fremgår endvidere af kommuneplantillæggets redegørelse, side 8, at kommunen har fået udarbejdet en detailhandelsredegørelse, idet planlægning for udvidelse af et aflastningsområde forudsætter en særlig redegørelse, jf. planlovens § 11 e, stk. 4 og 5.

1.2. Klagen og bemærkningerne hertil

I sagen indgår følgende materiale fra Danmarks Naturfredningsforening, Ikast-Brande: Klagen af 11. marts 2020.

Kommunen er kommet med bemærkninger til klagen den 31. marts 2020.

Planklagenævnet modtog klagen fra kommunen den 31. marts 2020.

Klagen og bemærkningerne er i deres helhed indgået i sagsbehandlingen. Klagen er kort gengivet nedenfor under afsnit 2.

2. Planklagenævnets bemærkninger og afgørelse

2.1. Planklagenævnets kompetence og prøvelse

Planklagenævnet kan tage stilling til retlige spørgsmål i forbindelse med en kommunes afgørelse efter planloven, jf. lovens § 58, stk. 1, nr. 3.[2]

Retlige spørgsmål omfatter alle spørgsmål om lovligheden eller gyldigheden af trufne afgørelser, herunder fortolkning eller forståelse af lovbestemmelser samt overholdelse af almindelige forvaltningsretlige retsgrundsætninger.

2.2. Udlæg af arealer til byzone

2.2.1. Klagen

Klageren anfører, at kommuneplantillægget er i strid med planlovens § 11 a, stk. 7, idet der ikke redegøres for den eksisterende rummelighed til de planlagte formål, og at det må forventes, at denne rummelighed allerede langt overstiger behovet i en periode på 12 år.

2.2.2. Generelt om udlæg af arealer til byzone

Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for udlægning af arealer til byzone, jf. planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 1.

Redegørelsen for behovet for inddragelse af nye arealer til byvækst skal ske i overensstemmelse med den metode, som fremgår af bilag 1 til bekendtgørelsen om planlægning af byvækst.^[3] Opgørelsen skal skelne mellem boliger og erhverv. Behovsopgørelsen skal offentliggøres som en del af kommuneplanen.

Reglerne i § 11 a, stk. 7, betyder, at en kommune kan udlægge nye arealer til byzone, hvis der kan redegøres for, at rummeligheden i den gældende kommuneplan ikke er tilstrækkelig til den forventede fysiske udvikling i de kommende 12 år. Strukturelle forandringer eller nyt strategisk fokus siden vedtagelsen af den seneste kommuneplan kan give anledning til, at en kommune ønsker at udlægge nye arealer til byvækst.^[4]

En *forøgelse* af de samlede arealer til byvækst i kommunen forudsætter således en redegørelse efter § 11 a, stk. 7.

Såfremt den eksisterende rummelighed er stor nok, men ikke indeholder alle de ønskede arealer til byvækst i den kommende planperiode, har kommunen efter § 11 a, stk. 6, mulighed for at *omfordere arealer*, dvs. lægge nye arealer ind i kommuneplanen mod at udtage andre arealer af omtrent samme størrelse, således at den samlede rummelighed ikke øges væsentligt.

Et nyt areal til byzone, som udlægges efter planlovens § 11 a, stk. 6 og 7, skal placeres i direkte tilknytning til eksisterende bymæssig bebyggelse i byzone, jf. planlovens § 11 a, stk. 8. Bestemmelsen lovfæster det grundlæggende planprincip om, at byudvikling skal ske i byzone og i direkte tilknytning til eksisterende byområder og bebyggelse (det såkaldte "indefra og ud-princip").

2.2.3. Planklagenævnets vurdering

Før vedtagelsen af kommuneplantillæg nr. 24 var arealet, som denne sag vedrører, ikke udlagt i en ramme i kommuneplan 2017-2029. Arealet ligger i landzone.

Med vedtagelsen af kommuneplantillæg nr. 24 bliver arealet en del af rammeområde 13.C3.4, som udlægges området til anvendelsen centerområde og butikker og til fremtidig planlagt zonestatus som byzone.

Kommuneplantillæg nr. 24 medfører således udlæg af et nyt areal til byzone.

Ud fra sagens oplysninger lægger Planklagenævnet til grund, at der ikke i forbindelse med vedtagelsen af kommuneplantillæg nr. 24 er sket omfordeling af eksisterende udlagte arealer til byvækst, jf. § 11 a, stk. 6.

Vedtagelsen af kommuneplantillæg nr. 24, som medfører udlæg af et nyt areal på ca. 1,2 ha til fremtidig byzone, kan derfor alene ske på baggrund af en behovsopgørelse, jf. bekendtgørelsen om planlægning af byvækst.

Kommunen har i forbindelse med vedtagelsen af kommuneplantillægget redegjort for, hvorfor der findes at være behov for arealer til store butikker i Brande. Der er imidlertid ikke i kommuneplantillægget redegjort for, at rummeligheden i den gældende kommuneplan ikke er tilstrækkelig til den forventede udvikling i de kommende 12 år. Redegørelsen opfylder således ikke kravet om en behovsopgørelse.

Planklagenævnet finder, at eftersom kommunen ikke har redegjort for behovet for inddragelse af nye arealer til byzone, og der heller ikke er sket en omfordeling af byarealer, er der tale om en væsentlig retlig mangel.

Planklagenævnet ophæver af denne grund kommuneplantillæg nr. 24.

3. Afsluttende bemærkninger

Planklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 4, stk. 1, i lov om Planklagenævnet.

Planklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 3, stk. 3, i lov om Planklagenævnet.^[5] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. § 3, stk. 4, i lov om Planklagenævnet.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales. Beløbet vil blive overført til indbetalerens NemKonto inden for ca. en måned.

[1] Planen kan søges frem på plandata.dk: <http://kort.plandata.dk/searchlist/#/>
(<http://kort.plandata.dk/searchlist/#/>).

[2] Bekendtgørelse af lov om planlægning, jf. lovbekendtgørelse nr. 1157 af 1. juli 2020 med senere ændringer.

[3] Bekendtgørelse nr. 940 af 26. juni 2017 om planlægning af byvækst.

[4] Vejledning om byvækst, Erhvervsstyrelsen, oktober 2017, s. 5.

[5] Lov nr. 1658 af 20. december 2016 om Planklagenævnet.

Sag:

20/04107

Dato:

1. juli 2021.

Emner:

Planloven, retlig (...)

Planklagenævnet (<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/planklagenaevnet/>) • Nævnenes Hus • Toldboden 2 •
8800 Viborg • Tlf. nr.: 72 40 56 00 • CVR: 37795526 • Plan@naevneneshus.dk (<mailto:Plan@naevneneshus.dk>)
[Tilgængelighedserklæring](https://www.was.digst.dk/pkn-naevneneshus-dk) (<https://www.was.digst.dk/pkn-naevneneshus-dk>)